



10 מאי 2023  
י"ט אייר תשפ"ג

[ פסק דין משמעותי בעניינו של ] – [ ת.ז. ] [

1. בתאריך 24.4.2023 התקיים דיון בעניינו של הסטודנט [ ת.ז. ] [ (להלן: "הסטודנט").  
**שופטים:** פרופ' עוז גזית (אב בית הדין), פרופ' ישי ויסמן, שופט סטודנט ר.ע.ב.  
**יועצת משפטית לבית הדין:** עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.  
**תובעת:** פרופ"ח יסכה גולדפלד.  
**נילון:** [ , לווה ע"י מלווה בית הדין המשמעותי מטעם אגודת הסטודנטים מר עבדאלה ותד.
2. הנילון הנו סטודנט בפקולטה למדעי המחשב. בתאריך 19.2.2023 הוגשה נגדו קובלנה, ובתאריך 6.3.2023 הוגשה קובלנה מעודכנת, בה יוחסו לו העובדות הבאות:  
הסטודנט היה רשום לקורס ביולוגיה 1 00134058, שניתן בסמסטר חורף תשפ"ג. במסגרת הקורס נערכו 5 מבדקים אישיים, שתוכננו להתקיים במהלך ההרצאה. המבדקים בנויים ממענה על מטלה במודל. המבדק הראשון נערך במהלך ההרצאה. עקב בעיות תקשורת שהתרחשו במהלך המבדק השני, המבדק בוטל. במקומו נערך מבדק שהתקיים באותה מתכונת, אולם במקום לבצע אותו במהלך ההרצאה בכיתה, ניתנה לסטודנטים האפשרות לענות עליו במהלך יום נקוב. המבדק השני החלופי התקיים ביום 11.12.2022 (להלן: "המבדק"), והורכב מארבע שאלות רב בררתיות ("אמריקאיות") ושאלה אחת פתוחה. הזמן שהוקצב לענות על המבדק היה 7 דקות. הסטודנט ענה על המבדק בשעה 22:08. תשובתו לשאלה הפתוחה "כיצד מולקולות סיגנל מעבירות מידע לתוך התא ללא צורך בכניסה ישירה של המולקולה לתא?", היתה: "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות". צוות הקורס קבע שמדובר בתשובה נכונה חלקית. ניסוח זהה (או זהה למעשה) נמצא בעוד 52 מבדקים (מתוך 329 המבדקים שהוגשו). התשובה "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות" הועברה בשעה 15:10 בקבוצת הוואטסאפ של הסטודנטים בקורס.  
התביעה האשימה את הסטודנט בעבירות משמעת עפ"י הסעיפים שלהלן לתקנון המשמעת:
3. א. 4.1.1 "עשה, בהונאה או בדרך בלתי כשרה אחרת, מעשה על מנת לשפר ציון בבחינה, בוחן, עבודה, פרויקט, השתלמות מעשית או כל מטלה לימודית אחרת, או על מנת להשיג יתרון אקדמי, עבורו או עבור סטודנט אחר".  
ב. 4.1.3 "העתיק מאחר, או איפשר ביודעין, לאחר, להעתיק ממנו בבוחן, בחינה, עבודה, פרויקט או בכל מטלה לימודית אחרת".  
ג. 4.1.4 "סייע בדרך אחרת לסטודנט אחר או הסתייע באחר בעת בחינה או בוחן או בביצוע מטלה לימודית אחרת, שבה נדרש הסטודנט לעבודה עצמאית".  
ד. 4.1.5 "קשר קשר או השתתף בקשר לביצוע או לניסיון לביצוע כל אחת מן הפעולות הנזכרות בסעיף זה".
4. בתאריך 24.4.2023 התקיים הדיון המשמעותי בנוכחות הצדדים.



5. במענה להקראת כתב הקובלנה השיב הסטודנט כי הוא כופר באשמה. לטענתו לא העתיק את התשובה שנשלחה בווטסאפ, ולא העתיק מאדם אחר, אלא נעזר בגוגל כדי למצוא פתרון, היות שהמבדק היה עם חומר פתוח.

### טענות הצדדים:

#### התביעה:

6. התביעה הציגה בפני בית הדין צילומי מסך של תכתובת מתוך קבוצת הווטסאפ של הסטודנטים. וות בקורס. התכתובת כללה תשובות לשאלות הרב-ברירה במבדק, וכן תשובה לשאלה הפתוחה "כיצד מולקולות סיגנל מעבירות מידע לתוך התא ללא צורך בכניסה ישירה של המולקולה לתא?" (להלן: "השאלה הפתוחה"). התשובה שנשלחה בווטסאפ היתה: "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות" (להלן: "התשובה בווטסאפ").

7. התביעה הציגה קובץ אקסל בו פורטו התשובות לשאלה הפתוחה, של 53 הסטודנטים. וות בקורס שנחשדו בהעתקה. תשובתו של הסטודנט היתה: "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות" (להלן: "תשובת הסטודנט"). תשובת הסטודנט היתה זהה לתשובה שנשלחה בווטסאפ.

8. התביעה ציינה כי מי ששלחה את התשובות בווטסאפ היתה סטודנטית בקורס, שלאחר הגשת התלונה התוודתה על כך; וכן כי מרבית הסטודנטים. וות החשודים. וות הודו בהעתקה וחתמו על הסדר טיעון. על פי סילבוס הקורס משקלם של חמשת המבדקים היה 10% מגן. העונש על פי הסדרי הטיעון היה 10% תקף (בתנאי שהסטודנט ישלים את חובות הקורס), והרחקה על תנאי לסמסטר במקרה של הרשעה חוזרת.

9. עדי התביעה היו המרצים בקורס, פרופ' עודד בז'ה ופרופ' אריאל קפלן (שהעידו בנפרד). המרצים העידו כי מדובר במבדקים אישיים, וכי המבדקים היו עם חומר פתוח. כאמור, בשל כשל בתקשורת במהלך המבדק השני, הוחלט לבטל ולקיים מבדק חוזר שיהיה ניתן לבצעו במהלך 24 שעות. בעת הבדיקה, המתרגלת הבחינה בתשובות דומות עד כדי זהות לשאלה הפתוחה, אצל 53 נבחנים (להלן: "התשובה הזזה"). בין היתר, התשובה הזזה משכה את תשומת ליבה של המתרגלת, היות שלא היתה נכונה, וודאי לא מדויקת. מכיוון שהתשובה הזזה הכילה מספר רכיבים נכונים, החליט צוות הקורס לתת עליה ניקוד חלקי. במקביל, הוגשה התלונה בגין חשד להעתקה כנגד אותם 53 סטודנטים. וות.

10. התביעה הציגה את ההנחיות שפורסמו למבדק השני (שבוטל), בתאריך 6.12.2022. בהנחיות נכתב בין היתר: "המענה על המבדק הוא אישי. חשד להעתקה יעלה לועדת משמעת" (ההדגשה במקור). התביעה הדגישה כי הסטודנט השתתף במבדק זה ולכן היה לו ברור שהמבדק הוא אישי.

משפט זה לא הופיע בהנחיות למבדק השני החלופי. במענה לשאלת בית הדין מדוע זה לא נכתב, פרופ' בז'ה אמר שככל הנראה מדובר בטעות, שכן המבדק השני החלופי נכתב בחיפזון מה, עקב הכשל במבדק השני. כך או כך, טען פרופ' בז'ה, מאליו מובן שהמבדקים הם אישיים ולא קבוצתיים, כפי שהדבר מובן מאליו לגבי כל מבחן או בוחן בטכניון.

11. התביעה ציינה כי לאחר שנודע לסטודנטים על החשדות נגדם, הם שלחו לה בתאריך 9.1.2023 תגובה מרוכזת מטעמם (כולל שמות ומספרי תעודות זהות). בתגובה זו טענו בין היתר, כי "המשפט שנכתב על ידי הסטודנטים במבדק [כלומר התשובה הזזה] נמצא בסיכום של אחת ההרצאות שנכתבה על ידי סטודנטית. הסיכום הזה



נמצא אצל חלק מהסטודנטים שלומדים לקורס, לכן קיים חלק מהסטודנטים שנעזרו בחומר פתוח (הסיכום) שנמצא אצלם באיפד ולא נעזרו בשום בן אדם חיצוני". גם הסטודנט היה חתום על תגובה זו. אלא, שאותה סטודנטית (שהיא גם זו ששלחה את התשובה בווטסאפ במהלך המבדק), הבהירה לתובעת (באמצעות איש טכניון) כי לא שלחה את הסיכום האמור לסטודנטים ולא העלתה אותו למאגר משותף. כך או כך, המשפט הרלוונטי שנכתב בסיכום ("קשירת החלבונים אל ממברנת התא גורמת לשרשרת תגובות ביוכימיות פנימיות"), לא היה זהה לתשובה שנשלחה בווטסאפ. ואילו התשובה שהסטודנט כתב במבדק היתה זהה במדויק לתשובה בווטסאפ (ולא למשפט שנכתב בסיכום).

### ההגנה:

12. הסטודנט כפר באשמה. לטענתו לא הסתייע בתשובה שנשלחה בווטסאפ או באדם אחר, אלא לצורך מענה על השאלה הפתוחה במבדק נעזר בגוגל. היות שהמבדק היה עם חומר פתוח, לטענתו הוא תרגם את השאלה הפתוחה לאנגלית (בעצמו), כתב אותה בגוגל, ואת התשובה שהתקבלה בגוגל באנגלית תרגם בעצמו לעברית. מתוך הפסקה המתורגמת הוא ניסח את התשובה שכתב במבדק.
13. נוכח טענתו של הסטודנט בית הדין ביקש מהסטודנט לחזור על התהליך ולרשום בגוגל את השאלה באנגלית, כפי שעשה בזמן המבדק. התשובה שהתקבלה היתה פסקה (באנגלית) בת 20 מילים לפחות. לשאלת בית הדין מדוע לא השתמש בכל הכתוב בתשובה בגוגל, אלא תמצת את הפסקה לשמונה מילים, ענה הסטודנט כי היו מושגים בתשובה בגוגל (למשל רצפטור) שלא ידע אותם, ועל כן לא רצה לכתוב דברים שאינו יודע. לטענתו תרגם את התשובה מגוגל לגבולות ההבנה שלו.
14. הסטודנט טען עוד שבתשובות שנשלחו בווטסאפ לשאלות הרב ברירה היתה טעות, ואם היה מעתיק, היה מעתיק כבר הכל. לטענתו התביעה לא הציגה ראייה שאכן העתיק, וקיומן של תשובות זהות אינו מעיד על העתקה. כמו כן, בהנחיות למבדק לא היה כתוב שהמבדק אישי, בניגוד למה שצוין בתלונה. גם בסילבוס לא נכתב שהמבדקים אישיים. לדעתו הקובלנה שגויה.
15. הסטודנט ציין כי ניגש לשני מועדי הבחינה בקורס. במועד א' קיבל 80 ובמועד ב' 92. לטענתו המגן לא משפיע על הציון בכלל. כמו כן סיפר שחווה תקלות ברישום לקורס בתחילת הסמסטר, ועל כן לא היה בשגרה של הקורס ולא היה לו חומר. במבדק הראשון כלל לא השתתף, שכן בשבועות הראשונים לא הייתה לו גישה למודל ולחומר הקורס.

### דיון והכרעה:

16. הנוסח שכתב הסטודנט במבדק כתשובה לשאלה הפתוחה, זהה **בדיוק** לנוסח שנשלח בווטסאפ. אילו היה מדובר בתשובה נכונה או מדויקת, היינו יכולים להניח לטובת הסטודנט שהוא חרוץ או שקדן ולכן ידע את התשובה. אך כפי שהסבירו עדי התביעה באריכות במהלך הדיון - מדובר בתשובה שאינה נכונה. תשובה שאינה נכונה, וזהה לתשובה הלא נכונה שנשלחה בווטסאפ הקבוצתי.
17. ההסבר האלטרנטיבי שהציג הסטודנט אינו סביר, לשון ממעיטה ומקלה, ואנו דוחים אותו מכל וכל. אין קשר בין התשובה שהוצגה בגוגל לתשובה שכתב הסטודנט. למשל, למילים חלבון וביוכימיה שהופיעו בתשובת הסטודנט – אין כלל אזכור בתשובה שהוצגה בגוגל.



18. יתרה מכך, הגרסה שהציג הסטודנט בדיון, אינה גרסתו המקורית והוא העלה אותה לראשונה בדיון. בתחילה הוא חתם על התגובה המרוכזת של כלל הסטודנטים, שם נטען כי לכאורה נעזר בסיכום של אותה סטודנטית.
19. טענותיו של הסטודנט אינן מהימנות וגרסתו אינה אמת לדעתנו. הראיות שהציגה התביעה מובילות למסקנה ברורה כי מדובר בהעתקה.
20. נוכח כל האמור לעיל, **החלטנו פה אחד להרשיע את הסטודנט בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1, 4.1.3** ו- **4.1.4 לתקנון**. אנו מזכים את הסטודנט מעבירה לפי סעיף 4.1.5 לתקנון, שכן לא הוכחה בפנינו קשירת קשר.
21. בית הדין הודיע לצדדים במעמד הדיון את הכרעת הדין, ולאחר מכן בהסכמת הצדדים נשמעו טיעונים לעונש.

### טיעונים לעונש:

#### התביעה:

22. התביעה ביקשה שבית הדין יגזור על הסטודנט את העונשים הבאים: ציון אפס בקורס, הרחקה בפועל לסמסטר אביב תשפ"ג, דחיית זכאות לתואר למשך 6 חודשים מיום הזכאות בפועל, והרחקה על תנאי לחמש שנים (בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון) במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.1 לתקנון, על כל תתי סעיפיו.
23. לסטודנט עבר משמעותי מכביד. התביעה הציגה הסדר טיעון מיום 16.12.2020, במסגרתו הורשע הסטודנט בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4, ו- 4.1.5, בגין העתקה בבחינה מקוונת (הגשת בחינה זהה לבחינה של סטודנט אחר). העונש שנגזר על הסטודנט היה ציון אפס בקורס והרחקה על תנאי לסמסטר במקרה של הרשעה נוספת לפי סעיף 4.1 לתקנון על כל תתי סעיפיו.
24. בהתייחס להרחקה, התביעה הדגישה שבמידה וגזר הדין לא יינתן תוך שבועיים ממועד הדיון, היא מבקשת שההרחקה תהיה בחורף תשפ"ד.

#### ההגנה:

25. הסטודנט טען ביחס להסדר הטיעון שהוא לא הגיש בחינה זהה, אלא דובר רק על שאלה אחת.
26. הוא עמד על כך שלא העתיק במבדק וביקש הפחתה בעונש שביקשה התובעת. לדבריו, הוא נמצא בסמסטר כמעט אחרון, בן 23, וזה לא היה מבחן בפועל. הוא לא מבין למה צריך לתת אפס בקורס, שכן למד קשה למבחן. כעת לומד בסמסטר 6, הכולל קורסים משותפים ופרויקט, והוא לא יכול להיות מורחק ממנו.

#### גזר הדין:

27. השיקולים המנחים לקביעת גזר הדין קבועים בסעיף 11.11 לתקנון.
28. הסטודנט ביצע מעשה הונאה במטרה להשיג ציון במרמה, שאינו משקף את ידיעותיו ואינו מגיע לו. צוות הקורס נתן בסטודנטים אמון, והסטודנט הפר אותו ונעזר באדם אחר כדי לפתור את המבדק. תקנון המשמעת לסטודנטים נפתח כדלקמן (ההדגשה אינה במקור):

**"הלימודים בטכניון מבוססים על אמון בין המוסד לבין הלומדים בו. הסטודנטים מחויבים ליושרה אקדמית ולהתנהגות ההולמת את כבוד הטכניון, הסטודנטים,**



**העובדים וחברי-הסגל האקדמי. מטרת תקנון זה היא להסדיר את הטיפול באותם מקרים החורגים מכללים אלה".**

29. למרבה הצער, התנהלותו של הסטודנט מלמדת, כי לא למד לקח מהרשעתו הקודמת, ולא הפנים את הקוד האתי והמוסרי המצופה מסטודנט בטכניון, ששואף לקבל תעודת מהנדס. לקחנו בחשבון גם את העובדה שהסטודנט בחר לא לקח אחריות על מעשיו, ולא הביע חרטה.

30. לאחר ששמענו את טענות הצדדים ושקלנו את מכלול השיקולים, לרבות נסיבותיו האישיות של הסטודנט, החלטנו פה אחד להשית על הסטודנט את העונשים הבאים:

- א. ציון 0 בקורס ביולוגיה 1 00134058, סמסטר חורף תשפ"ג (לפי סעיף 12.4 לתקנון).
- ב. הרחקה בפועל מלימודים בטכניון לסמסטר אביב תשפ"ג (לפי סעיף 12.7 לתקנון).
- ג. דחיית זכאות לתואר ו/או תעודת גמר ו/או אישור סיום לימודים (לרבות גיליון ציונים), למשך 6 חודשים מיום הזכאות בפועל (לפי סעיף 12.15).
- ד. הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון לחמש שנים, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.1 לתקנון, על כל תתי סעיפיו (לפי סעיף 12.7).

מר ר.ע.ב

פרופ' ישי ויסמן

פרופ' עוז גזית

ישי ויסמן